

**KOREYS TILINI O'RGANISH JARAYONIDA HURMAT
USLUBINING AHAMIYATI**

Abdumalikova Mahliyo Abror qizi

O'zDJTU, Sharq filologiyasi fakulteti, 2- bosqich talabasi

Aliqulova Feruza Abror qizi,

O'zDJTU, Koreys filologiyasi kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya : *Koreys tilini o'rganish jarayonida hurmat uslubining ahamiyati juda katta o'rin tutadi. Koreys madaniyati va tilida hurmat ko'rsatish odatlari chuqur ildiz otgan bo'lib, bu tilni o'rganishda nafaqat so'z boyligini kengaytirish, balki madaniy tushunchalarni ham chuqur anglash zarur. Hurmat uslubi koreys tilining asosiy xususiyatlaridan biri hisoblanadi va u tilning grammatika, lug'at va nutq madaniyatida o'z ifodasini topadi. Shuning uchun, koreys tilini mukammal o'rganish uchun hurmat shakllarini to'liq tushunish va amalda qo'llash muhimdir.*

Kalit so'zlar: *koreys tili, muloqot, grammatika, madaniyat, nutq, grammatik qoidalar, lug'at.*

Koreys tilida hurmat uslubi ko'p qirrali bo'lib, u nutqning turli darajalarida namoyon bo'ladi. Masalan, gapirish uslubi, so'z tanlovi, fe'l shakllari va gap tuzilishi hurmat darajasiga qarab o'zgaradi. Bu uslubning asosiy maqsadi tinglovchining yoki gapdoshning ijtimoiy mavqeini, yoshini, kasbini va boshqa omillarini hisobga olib, unga nisbatan hurmatni ifodalashdir. Hurmat uslubining bu jihati koreys tilini o'rganayotganlar uchun eng murakkab qism hisoblanadi, chunki u faqat grammatik qoidalar emas, balki madaniy kontekstni ham o'z ichiga oladi. Hurmat uslubining ahamiyati shundaki, u tilni o'rganish jarayonida madaniy tafovutlarni tushunishga yordam beradi. Koreys jamiyatida hurmat ko'rsatish an'anaviy qadriyat sifatida qabul qilinadi va bu qadriyat til orqali ifodalanadi. Til va madaniyat bir-biridan ajralmas bo'lib, hurmat uslubini o'rganish orqali o'rganuvchi

nafaqat tilni, balki koreys xalqining dunyoqarashini, ijtimoiy munosabatlarini ham anglaydi. Bu esa tilni yanada chuqurroq va samaraliroq o'zlashtirishga imkon yaratadi. Hurmat uslubining grammatik jihatlari ham o'rganish jarayonida katta ahamiyatga ega. Koreys tilida fe'llar va otlar turli shakllarga ega bo'lib, ular gapdoshning mavqeiga qarab o'zgaradi. Masalan, oddiy gapda ishlatiladigan fe'l shakli hurmat shakliga qaraganda boshqacha bo'ladi. Bu o'zgarishlarni to'g'ri tushunish va qo'llash tilni tabiiy va madaniyatga mos ravishda ishlatishga yordam beradi. Shuningdek, hurmat shakllarining noto'g'ri qo'llanilishi xato tushunishga, hatto ijtimoiy noqulayliklarga olib kelishi mumkin.[1]

Hurmat uslubining o'rganilishi til o'rganuvchilarga ijtimoiy munosabatlarni to'g'ri boshqarish imkonini beradi. Koreys tilida gapirganda, kimga gapirayotganingizni hisobga olish juda muhimdir. Bu tilni o'rganayotganlar uchun kimga qanday shaklda murojaat qilishni bilish, o'zaro hurmatni saqlashda asosiy qoidadir. Masalan, kattalarga yoki rasmiy shaxslarga murojaat qilganda hurmat shakllarini ishlatish zarur. Bu esa nafaqat til madaniyatini, balki ijtimoiy madaniyatni ham o'rganishga yordam beradi. Hurmat uslubining o'rganilishi koreys tilida muloqotning samaradorligini oshiradi. To'g'ri hurmat shakllarini qo'llash orqali suhbatdosh bilan munosabatlar yaxshilanadi, tushunmovchiliklar kamayadi. Bu esa til o'rganish jarayonida o'rganuvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Shu bilan birga, hurmat uslubini bilish koreys tilida yozma muloqotda ham muhimdir, chunki rasmiy hujjatlar, maktublar va elektron pochta xabarlari ko'pincha hurmat shakllarini o'z ichiga oladi. Hurmat uslubini o'rganishda amaliy mashqlar va real hayotiy vaziyatlarda qo'llash juda foydali. Masalan, o'rganuvchilar turli ijtimoiy vaziyatlarga oid dialoglarni o'rganib, ularni amalda ishlatish orqali tilni yanada chuqurroq egallashlari mumkin. Shuningdek, koreys tilidagi filmlar, seriallar va suhbatlarni tinglash orqali hurmat shakllarining tabiiy ishlatilishini kuzatish ham muhimdir. Bu usullar til o'rganishni yanada qiziqarli va samarali qiladi.[2]

Hurmat uslubining o'rganilishi til o'rganuvchilarga koreys madaniyatini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Koreys jamiyatida hurmat ko'rsatish qadriyatlari nafaqat til orqali, balki kundalik hayotda, oilaviy munosabatlarda, ish

joyida ham namoyon bo'ladi. Tilni o'rganish bilan birga bu qadriyatlarni anglash va hurmat qilish koreys tilini mukammal o'zlashtirishga olib boradi. Bu esa til o'rganishni faqat texnik jarayon emas, balki madaniy tajriba sifatida qabul qilishga yordam beradi.[3]

Hurmat uslubining o'rganilishi orqali til o'rganuvchi koreys tilida yanada tabiiy va madaniyatga mos so'zlashuv uslubini egallaydi. Bu esa nafaqat tilni o'rganish jarayonini yengillashtiradi, balki koreys tilida erkin va ishonch bilan muloqot qilish imkonini yaratadi. Hurmat shakllarini to'g'ri qo'llash orqali o'rganuvchi o'z fikrini aniq va madaniyatga mos ravishda ifoda eta oladi.[4]

Koreys tilini o'rganish jarayonida hurmat uslubining ahamiyati juda katta. Koreys madaniyatida hurmat va odob-axloq qadriyatlari juda chuqur ildiz otgan bo'lib, tilning o'zi ham shu qadriyatlarni aks ettiradi. Koreys tilida so'zlashuvda hurmat uslubi (jeonda) muhim o'rin tutadi, chunki u muloqotdagi ijtimoiy mavqe, yosh va munosabatlarni ifodalaydi. Shu bois, tilni o'rganuvchilar hurmat shakllarini to'g'ri tushunib, qo'llay olishlari kerak. Hurmat uslubining asosiy vazifasi — suhbatdoshga nisbatan ehtirom ko'rsatishdir. Bu nafaqat so'zlar tanlovi, balki gap tuzilishi, fe'lining shakli va hatto intonatsiyaga ham ta'sir qiladi. Masalan, koreys tilida fe'llar turli darajadagi hurmat shakllarida o'zgaradi. Agar yoshroq yoki pastroq mavqedagi kishiga gapirayotgan bo'lsangiz, oddiy uslubda gapirish mumkin, ammo kattaroq yoshdagi yoki yuqori mavqedagi kishiga nisbatan alohida hurmat shakllaridan foydalanish zarur. Misol uchun, "boraman" degan fe'ning oddiy shakli "가요" (gayo) bo'lsa, hurmat shakli "갑니다" (gamnida) bo'ladi. Shu bilan birga, suhbatdoshga nisbatan hurmat ko'rsatish uchun qo'shimcha so'zlar va iboralar ham ishlatiladi. Masalan, "siz" degan so'z koreys tilida "당신" (dangsin) bo'lishi mumkin, lekin ko'proq hurmat ko'rsatish uchun "선생님" (seonsaengnim — o'qituvchi, hurmatli kishi) yoki "어르신" (oreushin — katta yoshdagilar) kabi so'zlar ishlatiladi.

Koreys tilida hurmat uslubining o'rganilishi nafaqat tilni mukammal egallashga yordam beradi, balki koreys madaniyatini, odat va an'alarini chuqurroq tushunishga ham imkon yaratadi. Bu esa muloqotni yanada samimiy va samarali qiladi. Hurmat uslubini bilmagan kishi, hatto to'g'ri gapirsa ham, o'zini noto'g'ri

tutgan yoki madaniyatsizdek ko'rinishi mumkin. Shuningdek, hurmat uslubining o'rganilishi Koreys tili bo'yicha ish yuritish, ta'lim olish, do'stlik va boshqa ijtimoiy munosabatlarda muvaffaqiyat qozonishga yordam beradi. Masalan, ish joyida rahbar yoki katta yoshdagi hamkasblar bilan muloqotda hurmat shakllarini qo'llash muhimdir. Bu nafaqat til madaniyatini ko'rsatadi, balki professional muhitda ham ijobiy taassurot qoldiradi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, koreys tilini o'rganish jarayonida hurmat uslubining ahamiyati juda katta. Bu uslub tilning nafaqat grammatik, balki madaniy qirralarini ham o'z ichiga oladi. Hurmat shakllarini o'rganish orqali til o'rganuvchi koreys madaniyatini chuqurroq anglaydi, ijtimoiy munosabatlarni to'g'ri boshqaradi va tilni yanada samarali qo'llay oladi. Shuning uchun, koreys tilini mukammal o'rganmoqchi bo'lgan har bir kishi hurmat uslubini chuqur o'rganishga alohida e'tibor qaratishi lozim. Bu esa nafaqat til o'rganishni, balki madaniyatlarni bir-biriga yaqinlashtirish va tushunishni ham ta'minlaydi. Hurmat uslubini o'rganish koreys tilini haqiqiy ma'noda egallashning kalitidir. [5]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xolmatova M. Koreys tilida hurmat uslubi va uning o'rganishdagi roli. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti, 2023. – 180 b.
2. Karimov S. Koreys tilida hurmat shakllari: nazariy va amaliy jihatlar. Toshkent: Til va Madaniyat Markazi, 2022. – 150 b.
3. Yusupova D. Koreys tilida hurmat uslubini o'rganish metodikasi. Toshkent: Tilshunoslik Instituti Nashriyoti, 2021. – 165 b.
4. Rasulov A. Koreys tilida hurmat uslubining lingvokultural aspektlari. Toshkent: O'qituvchi Nashriyoti, 2020. – 140 b.
5. Islomova N. Koreys tilini o'rganishda hurmat uslubining ahamiyati. Toshkent: Ta'lim Resurslari Markazi, 2024. – 128 b.
6. Tursunov J. Koreys tilida hurmat shakllarini o'rgatish metodikalari. Toshkent: Zamonaviy Ta'lim Nashriyoti, 2023. – 175 b.
7. Abdullayeva F. Koreys tilida hurmat uslubining kommunikativ funksiyalari. Toshkent: Fan va Texnologiya Nashriyoti, 2022. – 160 b.